

Informatīvais ziņojums “Par pasākumiem Covid-19 krīzes pārvarēšanai un ekonomikas atlabšanai”

Informatīvais ziņojums sagatavots pamatojoties uz likumu “Par valsts apdraudējuma un tā seku novēršanas un pārvarēšanas pasākumiem sakarā ar Covid-19 izplatību” (turpmāk – likums). Likuma mērķis ir noteikt pasākumus valsts apdraudējuma un tā seku novēršanai un pārvarēšanai, īpašos atbalsta mehānismus, kā arī izdevumus, kas tieši saistīti ar Covid-19 izplatības ierobežošanu. Informatīvā ziņojuma mērķis ir apstiprināt pasākumu kopumu, kas ļautu pārvarēt Covid-19 krīzi un veicinātu ekonomikas atlabšanu pēc Covid-19 krīzes. Pasākumi ir plānoti trīs pamatblokos – nozaru modernizācija, infrastruktūras uzlabošana un atbalsts personu esošas situācijas saglabāšanai (pabalsti).

Krīzes radītās negatīvas sekas izjūt gandrīz visa pasaule, t.sk. arī attīstītās un attīstības valstis. Ekonomiskā darbība ir gandrīz apstājusies, daļa uzņēmumu veras ciet uz laiku vai pilnībā, cilvēki zaudē darbu vai dodas dīkstāvē, mazinot tautsaimniecības izaugsmes potenciālu un valsts budžeta ieņēmumus. Šādos apstākļos svarīga ir laicīga, apņēmīga un precīzi mērķēta valdības un politikas veidotāju rīcība – gan mazinot negatīvās sociālās un cita veida sekas īstermiņā, gan domājot ilgtermiņā par ekonomikas atveseļošanās posmu pēc Covid-19 krīzes.

Latvijas Banka norāda, ka ekonomiskie apstākļi pašreiz prasa būtisku fiskālās politikas stimulu tautsaimniecības un tās dalībnieku – uzņēmumu un mājsaimniecību – atbalstam. Arī Eiropas pārstāvji uzsver, ka ir nepieciešama koordinēta un visaptveroša stratēģija, lai risinātu ārkārtas veselības aprūpes vajadzības, atbalstītu saimniecisko darbību un sagatavotu pamatus ekonomikas atveseļošanai. Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija (OECD) norāda, ka svarīgi ir visi koordinācijas mehānismi, lai aizsargātu pilsoņus, nodarbinātību, lai izvairītos no uzņēmumu maksātnespējas un tādas ekonomiskās politikas, kas negatīvi ietekmētu ekonomisko stāvokli. OECD aicina īstenot pasākumus, lai novērstu ekonomisko krīzi un tās sekas, atbalstot strādājošos, privātpersonas un noturētu uzņēmumu spēju darboties.¹

Informatīvā ziņojuma pielikumā ir paredzēts finansējums, kas ļauj veikt pasākumu kopumu, kas vērsts uz finanšu situācijas stabilizāciju nodokļu maksātājiem, tādējādi samazinot iespējamo krīzes ietekmi uz nodokļu ieņēmumiem, kā arī radot jaunas iespējas uzņēmējiem, iedzīvotājiem, uzvaru liekot uz infrastruktūras uzlabojumiem, inovāciju, digitālo transformāciju, orientējoties uz ekonomikas strukturālām pārmaiņām, mērķtiecīgi pielāgojot valsts atbalsta mehānismus. Informatīvajā ziņojumā ir ietverti priekšlikumi lēmuma pieņemšanai par finansējuma novirzīšanu Covid-19 krīzes pārvarēšanas un ekonomikas atlabšanas pasākumiem, saskaņā ar informatīvajam ziņojumam pievienoto pielikumu:

- 1) **nozaru modernizācijai**, uzvaru liekot uz finanšu instrumentiem lielo komersantu atbalstam un veicinot to attīstību, atbalstot pasākumus darbaspēka prasmju un kvalifikāciju celšanai/pārorientācijai uz profesijām, kuras mainīgajā darba tirgū ir un būs pieprasītas, kā arī nodrošinot investīcijas zinātnei un pētniecībai un tās rezultātu - produktu komercializācijai un virzīšanai tirgū, kā arī **veselības sistēmai**, veicinot veselības pakalpojumu pieejamību;
- 2) **infrastruktūrai**, atbalstot publiskās infrastruktūras attīstības projektus, kas stimulē valsts ekonomiku, nodrošina darbavietas un nodokļu ienākumus valsts budžetā;
- 3) **sociālajai aizsardzībai**, paredzēts turpināt un nodrošināt pabalstus bez darba palikušo atbalstam, izmantojot sociālās politikas instrumentus.

¹OECD, “COVID-19 and fiscal relations across levels of government”, <http://www.oecd.org/coronavirus/policy-responses/covid-19-and-fiscal-relations-across-levels-of-government-ab438b9f/#section-d1e1751>

Budžeta resorā 74. “Gadskārtējā valsts budžeta izstrādes procesā pārdalāmais finansējums” tiek rezervēts papildu finansējums **zinātnei, augstskolām** un citiem Izglītības un zinātnes ministrijas vienreizējiem, terminētiem pasākumiem, kā arī **demogrāfijas veicināšanas pasākumiem**, kas tiks sadalīts pa pasākumiem atbilstoši atsevišķam Ministru kabineta lēmumam.

Saskaņā ar informatīvajām ziņojumam pievienoto pielikumu finansējums tiks novirzīts **virssaistībām lauksaimniecības atbalsta pasākumiem**, atbilstoši iesniegtajam pieprasījumam, lai ārkārtējās situācijas (COVID-19) apstākļos nodrošinātu mērķtiecīgu lauksaimniecības produkcijas ražošanu un risinātu noteikto ierobežojumu dēļ vērojamo samazinājumu pēc pārtikas precēm vietējā tirgū, īpaši viesnīcu, restorānu un sabiedriskās ēdināšanas nozarē un attiecīgi tā izraisīto pārtikas preču krājumu palielināšanos un apgrozījuma samazināšanos, lauksaimniekiem nepieciešami papildu finanšu līdzekļi finanšu situācijas stabilizēšanai. Atbalsts tiek sniegts ar mērķi, lai ārkārtējās situācijas (COVID-19) apstākļos nodrošinātu mērķtiecīgu lauksaimniecības produktu pārstrādi un nodrošinātu pārstrādes uzņēmumu tālāko darbību, kas noteikto ierobežojumu dēļ saskaras ar noieta tirgus samazināšanos, apgrūtinātiem kravu pārvadājumiem un tirdzniecības partneru sadarbības atteikumiem, importa izejvielu (iepakojuma u.tml.) sagādes grūtībām, kā arī produktu uzkrāšanos, un ar to saistīto līdzekļu iesaldēšanu un apgrozāmo līdzekļu trūkumu, pārstrādes nozarei nepieciešams papildu atbalsts finanšu situācijas stabilizēšanai. Zemkopības ministrija atbilstoši pielikumā minētajām finansējuma apjomam Zemkopības nozares modernizācijai iesniegs izskatīšanai Ministru kabinetā informatīvo ziņojumu par pasākumiem, kas tiek finansēti 2014.–2020. gada plānošanas periodā Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonda virssaistību ietvaros.

Saskaņā ar ES fondu 2014.–2020.gada plānošanas perioda vadības likuma 1.panta 15.punktu “**virssaistības**” ir “**papildu saistības veikt maksājumus no valsts budžeta attiecināmo izdevumu segšanai, kas pārsniedz Eiropas Savienības fonda finansējuma un attiecināmā valsts budžeta līdzfinansējuma summu**” – t.i. papildu ES fondu finansējuma apjomam uzņemtās saistības veikt maksājumus no valsts budžeta attiecināmo izdevumu segšanai, **ar mērķi plānošanas perioda beigās nodrošināt ES fondu finansējuma pilnīgu izmantošanu**, ņemot vērā potenciālos neatbilstoši veiktos izdevumus, pārtrauktos projektus, ietaupījumus, kavējumus un citus riskus, kas var radīt negatīvu ietekmi.

ES fondu 2014.–2020.gada plānošanas perioda ES fondu vadības likuma 7.pants nosaka, ka **virssaistības nepārsniedz piecus procentus (kas ir 220,9 milj. euro) finansējuma**. Tāpat minētais likuma pants nosaka, ka MK var lemt par virssaistību palielināšanu virs šā limita, ja tas nepieciešams ES fondu pilnīgai izmantošanai un tas nerada risku papildu izdevumiem valsts budžetā plānoto attiecināmo izdevumu segšanai.

Līdz šim jau piešķirtas virssaistības **66,3 milj. euro** (pašvaldību infrastruktūras un vides jomas projektiem²). Finanšu ministrija regulāri aktualizē virssaistību kompensēšanas progresu un informē arī Ministru kabinetu, iesniedzot noteiktā kārtībā (līdz 1.martam un līdz

2 Ar MK 2015.gada 10.novembra rīkojumu Nr.7092 Eiropas Reģionālās attīstības fonda virssaistības 53,0 milj.euro tika piešķirtas integrēto teritoriālo investīciju īstenošanai nacionālās nozīmes attīstību centriem (pašvaldību projektiem).

2018.gada 31.oktobrī MK 2015.gada 10.novembra rīkojumā Nr.709 tika veikti grozījumi, pārdalot piešķirtās virssaistības starp SAM, kā arī 2019.gada 11.oktobrī MK lēma par virssaistību pārdali. Atbilstoši minētajam virssaistības piešķirtas 3.3.1.SAM (5,2 milj.euro – VARAM), 4.2.2.SAM (15,6 milj.euro – VARAM), 5.5.1.SAM (26,6 milj.euro – KM), 8.1.2.SAM (4,1 milj.euro – IZM) un 8.1.3.SAM (1,5 milj.euro – IZM)

MK 2017.gada 28.marta protokollēmums Nr.16 32.§ noteica piešķirt ERAF virssaistības VARAM pārziņā esošajam Inčukalna sērskābā gudrona diža sanācības projektam 13,3 milj. euro

1.septembrim) pusegada informatīvo ziņojumu par Kohēzijas politikas ES fondu investīciju aktualitātēm.

Paredzot papildu virssaistības, Finanšu ministrija rosina piešķirt virssaistības prioritārajās jomās: **uzņēmējdarbība, energoefektivitāte un veselības aprūpe**, ņemot vērā ekonomikas atlabšanas vajadzības un investīciju efektivitāti.

Finanšu ministrija piedāvā noteikt kopējo virssaistību apjomu indikatīvi līdz **200 milj. euro**, turpinot darbu ar nozares ministrijām, lai sagatavotu priekšlikumus atbalstīto pasākumu finansēšanai no ES fondu virssaistībām, nodrošinot pēc iespējas samērīgu virssaistību sadalījumu starp dažādiem ES fondiem, kā arī attiecīgi samazinot no valsts budžeta finansējamo pasākumu apjomu.

Informatīvajā ziņojumā un tā pielikumā iekļautie pasākumi ir vienreizēji un terminēti un ministrijas nodrošina minētā nosacījuma izpildi iesniedzot Finanšu ministrijā detalizētu atšifrējumu EUR sadalījumā starp 2020. un 2021.gadu, ministrijām un budžeta programmām/apakšprogrammām, nepārsniedzot informatīvajā ziņojuma pielikumā minēto finansējuma apmēru. Informāciju iesniegt atbilstoši 2012.gada 11.decembra Ministru kabineta noteikumu Nr.867 "Kārtība, kādā nosakāms maksimāli pieļaujamais valsts budžeta izdevumu kopējais un maksimāli pieļaujamais valsts budžeta izdevumu kopējais apjoms katrai ministrijai un citām centrālajām valsts iestādēm vidējam termiņam" 1.pielikumam.

Finanšu ministrs

J.Reirs

Allēna, 67083912
Mara.Allena@fm.gov.lv